

Бублик К. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ (НА ПРИКЛАДІ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ)**

Важливим завданням в управлінні конкурентоспроможністю будь якого підприємства є оцінка та аналіз досягнутого рівня конкурентоспроможності, як підґрунтя прийняття управлінських рішень. Найбільш актуальними дослідженнями підходів, методів, методик оцінювання конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі є роботи В. Данилка [1], І. Сотнікової [2], К. Мамонова [3], І. Поповиченка та ін [4].

Оцінка конкурентоспроможності підприємства являє собою складний процес, що здійснюється в декілька етапів. Шляхом узагальнення існуючих підходів, запропоновано процес оцінки конкурентоспроможності будівельних підприємств проводити в три етапи:

- передпідготовчий;
- підготовчий;
- основний.

Передпідготовчий етап передбачає два завдання:

- визначення цілей оцінки, яка для будівельних підприємств полягає в отриманні аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень, направлених на підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- вивчення існуючих методів, методик, підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємств з метою визначення найбільш прийнятної для застосування на підприємстві.

Одним із найбільш розповсюджених та широко використовуваних методів є розрахунок інтегрального показника конкурентоспроможності, зокрема, такий підхід пропонують К.А. Мамонов, Д.О. Пруненко [3], та І.В. Поповиченко, Ю.В. Демченко [4]. Але, обидва запропонованих підходи мають недоліки. Так, за першим підходом в розрахунку інтегрального показника конкурентоспроможності підприємства не враховано кадровий потенціал, який є досить важливим фактором конкурентоспроможності будівельного підприємства, особливо з огляду на високий рівень трудомісткості будівельного виробництва і значного впливу якості праці персоналу на якість будівельної продукції та будівельно-монтажних робіт. Натомість другий підхід зовсім не враховує конкурентоспроможність та якісні характеристики будівельного продукту. Таким чином обидва методи є недосконалими і мають недоліки, що потребують вдосконалення.

З метою оцінки конкурентоспроможності будівельного підприємства запропоновано перший підхід розширити та формулу розрахунку інтегрального показника

доповнити ще одною складовою – оцінкою кадрового потенціалу. Таким чином, запропоновано розрахунок інтегрального показника комплексної оцінки конкурентоспроможності ТОВ «БВК «Майстер» здійснювати за наступною формулою:

$$I_{\text{КК}} = (K_{\text{ВП}} I_{\text{ВП}} + K_{\text{ФП}} I_{\text{ФП}} + K_{\text{МП}} I_{\text{МП}} + K_{\text{КП}} I_{\text{КП}} + K_{\text{ЯП}} I_{\text{ЯП}}) / 5, \quad (1)$$

де: $I_{\text{КК}}$ – інтегральний показник комплексної оцінки конкурентоспроможності підприємства; $I_{\text{ВП}}$ – оцінка ефективності виробничого потенціалу; $I_{\text{ФП}}$ – оцінка ефективності фінансового потенціалу; $I_{\text{МП}}$ – оцінка ефективності маркетингового потенціалу; $I_{\text{КП}}$ – оцінка ефективності кадрового потенціалу; $I_{\text{ЯП}}$ – оцінка якості будівельної продукції; $K_{\text{ВП}}$, $K_{\text{ФП}}$, $K_{\text{МП}}$, $K_{\text{КП}}$, $K_{\text{ЯП}}$ – відповідні вагові коефіцієнти.

Підготовчий етап оцінки конкурентоспроможності передбачає:

- вибір показників для оцінки інтегрального показника конкурентоспроможності;
- вибір експертів із керівного складу персоналу підприємства для визначення вагових коефіцієнтів
- розрахунок вагових коефіцієнтів інтегрального показника конкурентоспроможності на основі експертних оцінок.

Основний етап оцінки конкурентоспроможності передбачає:

- розрахунок та оцінювання показників складових елементів інтегрального показника конкурентоспроможності
- розрахунок інтегрального показника оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Важливим завданням в процесі оцінки конкурентоспроможності є інтерпретація отриманих результатів, на основі розрахованого показника та її врахування при прийнятті управлінських рішень.

Отже, проведення оцінки конкурентоспроможності будівельних підприємств доцільно проводити в три етапи з використанням вдосконаленого методу комплексної оцінки конкурентоспроможності на основі розрахунку інтегрального показника з використанням формули (1). Вдосконалений метод враховує галузеві особливості будівельних підприємств та дає змогу оцінити конкурентоспроможність в різних аспектах її прояву.

Список використаних джерел

1. Данилко В. К. Використання інноваційних технологій як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. 2014. № 1. С. 76-83.
2. Сотнікова І. М. Особливості стратегічного управління будівельними підприємствами. Економічний потенціал сталого розвитку країни: сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення: матеріали міжнар.наук.-практ.конф. (Львів, 22-23 грудня 2017р.). Львів, 2017. Ч. 1. С. 151–53.

3. Мамонов К.А. Пруненко Д.О. Оцінка конкурентоспроможності будівельних підприємств: теоретичні аспекти. Економічний аналіз. 2017 р. Том 27. № 3.С. 199-203
4. Поповиченко І.В., Демченко Ю.В. Оцінка конкурентоспроможності будівельного підприємства на основі застосування методу балів. Вісник ПДАБА. №6-7. 2011. С. 72-76.

Бугера Н. Р.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**КОНЦЕПЦІЯ ACTIVITY BASED COSTING
ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ**

Підприємство здійснює фінансово-господарську діяльність, в результаті якої виникають витрати різного характеру. Вони виражаються через грошову оцінку вартості ресурсів: матеріальних, фінансових, інформаційних, природних, трудових та інших витрачених на виробництво і реалізацію продукції за визначений період часу. Для отримання високого економічного результату, необхідне правильне управління витратами, іншими словами потрібні вірні управлінські дії.

Витрати можна класифікувати за способом включення в собівартість продукції, таким чином можна виділити два види: прямі і непрямі [1, с.33]. Прямі відносять до конкретного виду продукції і входять в його собівартість безпосередньо, на підставі первинних документів. У свою чергу непрямі відносяться до декількох видів продукції і розподіляються пропорційно обраній базі.

Activity based costing (калькуляція собівартості за операціями) дозволяє враховувати динаміку накладних витрат, визначати причини виникнення даного виду витрат, а також порядок їх віднесення на готову продукцію. Основна причина формування витрат при методі ABC – це виробничий процес, а також наявність попиту на кожен вид діяльності (або операції) [1, с. 32–36]. Витрати співвідносяться з продукцією на основі споживання індивідуальних продуктів або попиту на кожен вид діяльності. Також враховується фактор співвідношення виду діяльності з об'ємом виробленої продукції.

Відмінною рисою між різними методами обліку витрат і методом activity based costing виступає розподіл непрямих витрат. Метод ABC обліку витрат при розподілі накладних витрат в собівартість продукції використовує більш серйозний підхід, а також несе в собі важливу інформацію, необхідну керівникові для ухвалення правильних управлінських рішень [1, с. 34].

Роберт Каплан і Робін Купер – це американські вчені, які розробили метод ABC в кінці вісімдесятих років минулого століття [2, с. 54]. Метод activity based costing включає в себе ряд послідовно виконуваних етапів. На першому етапі відбувається